

НАПРЯМ КОНФЕРЕНЦІЇ. ПЕДАГОГІЧНЕ ПРОЄКТУВАННЯ

Магдюк О. В.

к.пед.н., доцент,
Хмельницький національний університет,
м. Хмельницький, Україна
ORCID: 000-0002-6778-3586

ОБҐРУНТУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ НАСТУПНОСТІ У ПРОЦЕСІ РОЗВИТКУ ІНШОМОВНОЇ МОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Проаналізувавши концепції розвитку мовної діяльності, розглянувши наступність у діяльності студента та викладача ми визначаємо сутність наступності у розвитку іншомовної мовної діяльності студентів як загальнопедагогічний принцип, що забезпечує впорядкований взаємозв'язок складових частин, етапів та ступенів навчального процесу, формування мовної особистості студента та побудова прозорої системи перцептивних, інтелектуальних та мовних умінь та навичок читання, говоріння, аудіювання та письма. Цей процес, на наше переконання, передбачає:

1. Формування пізнавальної мотивації студентів у процесі безперервної мовної взаємодії іноземною мовою, що апелює до інтелекту студентів, дозволяє здійснити їхнє швидке включення до іншомовної мовної діяльності [1]. Воно надає сенсу навчальному процесу, і стимулює цим мовленнєву діяльність, мислення, спонукає студентів більше дізнатися і навчитися мислити мовою, яка вивчається. Задоволення власне пізнавальних мотивів щодо іноземної мови формує стійку мотивацію постійної роботи з нею. Використання іноземної мови для отримання певної інформації робить її незамінною у пізнавальній діяльності студента, водночас сама іноземна мова посилює загальну пізнавальну діяльність студентів, а отже, підвищується і сама мотивація до вивчення мови.

Для оптимальної організації навчального процесу викладачеві важливо знати мотиви вчення студентів, вміти правильно виявляти їх і розумно керувати ними. Справжню мотивацію дозволяють викликати у студента параметри, властиві конкретному індивіду: особистий досвід, контекст діяльності, інтереси та схильності, емоції та почуття, світогляд, статус у колективі. У ході розвитку іншомовної мовної діяльності саме облік особистісних властивостей забезпечує ініціативну участь студента у навчальному чи реальному спілкуванні. У зв'язку з цим перед викладачем постають завдання, які полягають у використанні

міжособистісних відносин студентів та створення емоційного благополуччя на заняттях з іноземної мови. Розв'язання даних завдань можна здійснити, на наш погляд, у проблемній ситуації, що є дійсністю іншомовного спілкування [2].

Для регуляції включення студента у проблемну навчальну ситуацію необхідні мотиви і цілі у вигляді ідеального чи матеріального образу бажаного кінцевого результату. Наявність мети забезпечує конкретизацію умов та засобів виконання іншомовної мовної діяльності студентів. Інтенсивність навчального процесу тим вища, чим активніше поводить себе студент, і чим ґрунтовніше він / вона підходить до вирішення проблемної ситуації.

Специфічна роль пізнавальної мотивації щодо іноземної мови студентами немовних спеціальностей полягає в тому, що в процесі навчання відбувається зміщення акценту на оволодіння мовленнєвою діяльністю та формування комунікативної компетенції. З цієї причини стає важливою активна роль самого суб'єкта процесу навчання. Комунікативна здатність студентів розвивається шляхом їх залучення у процес вирішення широкого кола значущих, реалістичних, які мають сенс і досяжних завдань, успішне завершення яких приносить задоволення та підвищує впевненість в собі.

Таким чином, завдання викладача полягає в тому, щоб досягти максимальної активізації пізнавальної діяльності студентів, розвивати у них активне, самостійне творче мислення, вказувати необхідні для цього прийоми та методи.

Активізація пізнавальної діяльності студентів у процесі розвитку іншомовного мовлення здійснюється методичними прийомами: створенням мотивованих проблемних ситуацій, постановкою навчально-пізнавальних завдань, вербальним та екстенсивним представленням інформації. Комунікативне ядро навчання іноземної мови – мовна ситуація, що виникає внаслідок активного спілкування, коли кожен учасник спільної пізнавальної діяльності потрапляє до умов необхідності говорити своїми власними словами, а не чужими [2]. Мовну діяльність ми можемо уявити як ланцюжок: мотив – загальний задум – внутрішня схема (структура) висловлювання – говоріння та мовний контроль (граматико-лексичне та фонетичне оформлення), то комунікативне ядро. Це можливе за умови сильної мотивації та говоріння, але з мінімальним рівнем мовного контролю. Низький рівень контролю супроводжується потужним імпульсом інтелектуальної, розумової та мовної діяльності та дозволяє закріпити механізми мовної діяльності на подальших етапах.

2. Моделювання ситуації мовного спілкування. Процес навчання неможливо відокремити від ситуації, яка є універсальною формою спілкування – цілі навчання іноземної мови. У процесі вивчення іноземної мови на заняттях іноземної мови, мовна ситуація є імітацією (моделлю) природного спілкування. Потреби учасників і сама ситуація уявні. Навчальна модель мовної ситуації називається навчально-мовленнєвою ситуацією, яка розуміється, як «динамічна структура (система) факторів, що визначає зміст і форму навчально-мовленнєвої дії студентів» [3].

Навчально-мовленнєва ситуація стає дієвим стимулом до спілкування іноземною мовою тільки в тому випадку, якщо вона близька кожному студенту за тими складовими, які навчально-мовленнєва ситуація включає: за діяльністю, яку вона покликана обслужити, за способом її формування, характером комунікативної завдання тощо. Один і той же змістовний склад компонентів навчально-мовленнєвої ситуації спонукає студентів до продукування неоднакового мовного продукту з індивідуальною програмою та індивідуальною операційною структурою. У зв'язку з цим є особливо важливою правильна постановка комунікативної завдання – компонента, що займає особливе місце у структурі навчально-мовленнєвої ситуації.

3. Здійснення контекстної спрямованості розвитку іншомовної мовної діяльності. Аналіз науково-педагогічної літератури та досвід практичної діяльності показують, що навчання іноземної мови має здійснюватися у контексті майбутньої професійної діяльності студентів. На заняттях необхідно моделювати предметний та соціальний зміст майбутньої професійної діяльності фахівця за допомогою всієї системи дидактичних форм та методів. Контекстна спрямованість розвитку іншомовної мовної діяльності має стати невід'ємною частиною здійснення професійного становлення та підготовки фахівців, розвитку професійно важливих якостей [1; 2; 3].

Майбутню професійну діяльність студента на заняттях з іноземної мови необхідно представляти у вигляді моделі діяльності фахівця: опис системи її основних професійних функцій, проблем та завдань. Це дозволить зосередитися встановлення на майбутній професійній діяльності. Метою діяльності студента стане не оволодіння системою знань, умінь та навичок із іноземної мови, а формування здібностей до виконання професійної діяльності. Усе це мотивує пізнавальну діяльність студентів, надасть вченню особистісний сенс.

Виходячи з цього, основним змістом формування іншомовної навчально-мовної діяльності студентів немовних спеціальностей у системі ЗВО має стати професійно-орієнтоване ділове спілкування з домінантою навчання розмовної мови, включаючи навчання перекладу галузевих іншомовних текстів. Таким чином, комунікативне професійно спрямоване спілкування, яке здійснюється на заняттях з іноземної мови в ЗВО, має являти собою сюжетну основу професійної діяльності, що засвоюється.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Van Dijk T. Ideology. A multidisciplinary approach. London: SAGE Publications, 1987.
2. Wallace M. Training foreign language teachers. Cambridge: Cambridge University Press, 1991.
3. Richards J and Rodgers T. Approaches to language teaching and learning. Cambridge: Cambridge University Press, 2001.